

Memo

Aan
Commissie m.e.r.

Kopie aan
Provincie Noord-Holland, de heer M. de Jonk en de heer C. Lansink

Van	Doorkiesnummer	E-mail
A. Kuhn	06-21701803	a.kuhn@hnhk.nl
Onderwerp	Registratienummer	Datum
Aanvulling MER Dijkversterking Den Oever	16.0095200	6 juni 2016

1. Aanleiding voor de aanvullende informatie

1.1. Inleiding

Ten behoeve van de dijkversterking Den Oever hebben in de periode van 16 maart 2016 tot en met 26 april 2016 het Ontwerp-Projectplan en bijbehorende planproducten samen met de bijbehorende ontwerpbesluiten ter inzage gelegen. Naast de ter inzagelegging zijn deze planproducten voor advies voorgelegd aan de Commissie voor de m.e.r.

Gedeputeerde Staten hebben de Commissie voor de milieueffectrapportage – hierna: de Commissie – gevraagd een toetsingsadvies uit te brengen over het MER dijkversterking Den Oever en daarbij de binnengekomen zienswijzen te betrekken. Op 13 mei 2016 heeft de Commissie haar eindconcept toetsingsadvies (nr. 2396) uitgebracht, waarin zij twee tekortkomingen signaleert. Het opheffen daarvan acht zij essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming. Het gaat samengevat om het verduidelijken van de scope van het project in relatie tot de samenhang met het project Afsluitdijk en om het nader ouderbouwen van bepaalde natuuraspecten. Op basis van het eindconcept toetsingsadvies heeft op 19 mei 2016 een eindgesprek plaatsgevonden met de werkgroep van de Commissie, die het eindconcept toetsingsadvies heeft geformuleerd.

De Commissie adviseert om voorafgaand aan de besluitvorming informatie aan te vullen. Daartoe is het voorliggende document "Aanvulling MER Dijkversterking Den Oever" opgesteld. De Commissie toetst deze informatie en brengt vervolgens haar definitieve toetsingsadvies uit aan Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland.

1.2. Benodigde nadere informatie

De Commissie constateert dat in het MER informatie ontbreekt die zij essentieel acht voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming:

- In het MER is niet duidelijk geworden wat precies onder het voornemen valt, en wat bij de autonome ontwikkeling hoort. Daardoor zijn de effecten van het voornemen niet goed te beoordelen.

Hoogheemraadschap
Hollands Noorderkwartier
Postbus 250, 1700 AG Heerhugowaard
Bevelandseweg 1, 1703 AZ Heerhugowaard

T 072-582 8282
F 072-582 7010
post@hnhk.nl
www.hnhk.nl

NL66 NWAB 0636 7537 78
KvK 37161516

Datum
25 mei 2016

- De cumulatieve effecten op de verstoringsgevoelige vogelsoorten op de hoogwatervluchtplaats zijn niet (kwantitatief) in beeld gebracht.

1.3. Leeswijzer

In het voorliggende document is voor elk van bovengenoemde constatering nadere informatie dan wel een toelichting opgenomen. Per hoofdstuk wordt een constatering behandeld door eerst het advies van de Commissie te beschrijven en daarna nadere informatie te geven. De nadere informatie en toelichting wordt als oplegnotitie toegevoegd aan MER en Passende beoordeling.

2. Voornemen en autonome ontwikkeling

2.1. Advies Commissie voor de m.e.r.

a) Onderscheid voornemen en referentiesituatie (inclusief autonome ontwikkeling)

Het MER hinkt op twee gedachten: aan de ene kant werden de dammen bij de keuring van de dijk in 2006 gezien als 'niet aanwezig'; en vormden ze in 2010 al onderdeel van het voornemen. Aan de andere kant is er inmiddels een besluit genomen over de dammen 6, 15 en 16 en worden deze daarmee onderdeel van de referentie.

De commissie constateert dat de alternatieven waarin de dammen (6, 15 en 16) niet aanwezig zijn of niet meedoen in de waterkering, als niet relevant beschouwd moeten worden, aangezien deze dammen met een bepaalde sterkte al onderdeel uitmaken van de autonome ontwikkeling in het kader van de versterking van de Afsluitdijk.

b) Relatie versterking Afsluitdijk

De versterking van de genoemde dammen is voor het project Afsluitdijk zelf overigens niet (per sé) nodig; de dammen kunnen in het kader van het project Afsluitdijk wel bijdragen aan de veiligheid van de spuisluisen, maar het is in de toekomst aan de aannemer om te bepalen of deze functie van de dammen wordt ingezet. De veiligheidsnorm voor de Leidam (dam 16) mag variëren van 1/4.000 tot 1/10.000. Ook de hoogte van dam 16 mag variëren tot maximaal 2 meter hoogte (en dam 6 en 15 tot maximaal 0.3 meter). In het MER voor Den Oever is alleen uitgegaan van een uitvoering met de norm 1/4.000. Het is echter denkbaar dat met een hogere veiligheidsnorm van 1/10.000 en/of een hogere uitvoering van dam 16 de dijkversterking Den Oever minder zwaar uitgevoerd zou kunnen worden dan nu in het voorkeursalternatief.

- De Commissie adviseert daarom voorafgaand aan het besluit over het Projectplan in scenario's na te gaan wat de uiteindelijk toegepaste veiligheidsnorm van de Leidam (dam 16) betekent voor de (zwaarte van) de uitvoering van de dijkverzwaring Den Oever.

Ad a) Toelichting op de referentiesituatie

Het hoogheemraadschap deelt de constatering van de Commissie voor de m.e.r. dat door het vaststellen van het Rijksinpassingsplan Afsluitdijk met bijbehorende besluiten door de minister van Infrastructuur en Milieu op 22 januari, de havendammen 6, 15 en 16 onderdeel zijn geworden van de referentie situatie. Door deze ontwikkeling moeten de dammen nu worden gezien als autonome ontwikkeling, wat tot gevolg heeft dat de varianten waarbij deze dammen in het MER als 'uitgezet' worden beschouwd voor de dijkversterking Den Oever niet langer relevant zijn.

Datum
25 mei 2016

Dit is een gevolg van het feit dat het project Afsluitdijk in de tijd voorloopt op het project dijkversterking Den Oever.

Ad b) Nadere informatie versterkingsopgave in relatie tot de Afsluitdijk

In het kader van het project dijkversterking Den Oever zijn in 2015 berekeningen uitgevoerd met het voor dit project beschikbare SWAN model. (Bron: INVLOED DAMMEN RIJKSWATERSTAAT KRUIHOOGTEN HOOGWATERKERING DEN OEVER, 12 februari 2015. Corsa: 15.0046223. Een samenvatting is als bijlage 1 bij dit document opgenomen). Dit onderzoek is uitgevoerd door Arcadis in samenwerking met Dr. Gerbrant Ph. van Vledder van de TU Delft.

Voor het project Hoogwaterkering Den Oever wordt uitgegaan van een veiligheidsnorm van 1:4.000 per jaar. De dammen 6, 15 en 16 hebben een functie voor de Havendijk in Den Oever in het breken van de golven. Hiervoor is de vorm, maar vooral de bekleding van belang. Als wordt uitgegaan van een veiligheidsnorm van 1:10.000 per jaar dan moeten de dammen bestand zijn tegen hogere krachten en vereist dit een andere bekleding om wegspoelen te voorkomen. De hoogte van de dammen hoeft hiervoor niet te worden aangepast.

In het Rijksinpassingsplan voor de Afsluitdijk is de mogelijkheid opengelaten om de betreffende dammen tot 2 meter te verhogen, naast de verplichte versterking tot de 1:4.000 situatie en de mogelijke versterking tot de 1:10.000 situatie. Reden hiervoor is dat de aannemer dan mogelijk kan besparen op de hoeveelheid staal in de schuiven van de spuisluis. Als de havendammen meer golven tegenhouden worden de schuiven minder belast en kunnen ze daarom lichter worden uitgevoerd. Het is dan dus een afweging tussen minderkosten van het benodigde staal en de kosten voor het verhogen van de havendammen.

Het effect van een dergelijke verhoging op de Havendijk in Den Oever is beperkt. Dit heeft te maken met de afstand tussen de dammen en de Havendijk en de aanwezigheid van het haventerrein. Het verhogen van havendam 16 met 2 meter zou kunnen leiden tot een mogelijke verlaging van Havendijk A Den Oever tussen de 3 – 12 cm, en voor Havendijk B tot een verlaging van 2 – 3 cm. Mocht de aannemer kiezen voor een verhoging, dan wordt dit beschouwd als 'bonus' voor Den Oever.

3. Tijdelijke geluidseffecten op Natuur

3.1. Advies Commissie voor de m.e.r.

Zoals het MER beschrijft zullen rustende en foeragerende (niet-broed)vogels in en rond de haven (buiten Natura 2000-gebieden) mogelijk worden verstoord door (met name) geluidverstoring door het voornemen. Het intrillen van keerwanden zal hoorbaar zijn in het schor ten noorden van de haven. De verstoring van hoogwatervluchtplaatsen (HVP) is hierbij een belangrijk aandachtspunt. De HVP-functie van het schor (buitendijks ter hoogte van dam 11) zal overdag af en toe verstoord worden door de werkzaamheden.

In de huidige situatie is er al vrij veel verstoring door betreding en geluiden uit de haven. In het MER en de Passende beoordeling zijn de geluidseffecten alleen kwalitatief bekeken en afgezet tegen bestaande geluiden uit de haven. Daarbij was de conclusie dat het voornemen niet wezenlijk

Datum
25 mei 2016

meer effecten zal hebben dan de bestaande verstoring; de Commissie kan deze conclusie in grote lijnen onderschrijven, maar mist nog informatie op twee punten:

- De kwelder is belangrijk voor met name de niet-broedvogels. In het MER wordt gesteld dat die zonder negatieve effecten kunnen uitwijken naar de naburige HVP's. De beschikbaarheid en geschiktheid van deze HVP's is naar mening van de Commissie nog onvoldoende onderbouwd. Ook is niet bekeken in hoeverre het gebruik van andere HVP's knelpunten voor vogels kan opleveren.
- De cumulatie met andere verstoringen in de omgeving is nog niet voldoende bekeken (denk hierbij aan de werkzaamheden die in het kader van het PAS en ter compensatie van het project Afsluitdijk worden uitgevoerd (begrazing en maaien met afvoer van materiaal) en de werkzaamheden in het kader van het project Afsluitdijk zelf (met name het werk aan dam 6, 15, 16).
 - De Commissie adviseert daarom voorafgaand aan het besluit nader te onderbouwen hoe de naburige HVP's de verstoring kunnen opvangen. Breng ook de cumulatieve effecten op verstoringsgevoelige soorten in beeld. Beschrijf eventueel (aanvullende) maatregelen om negatieve effecten teniet te doen of te verzachten.

3.2. Nadere informatie en toelichting

Voor een nadere onderbouwing van de tijdelijke geluidseffecten op Natuur verwijzen wij naar het document 'Aanvulling MER en PB Den Oever' in bijlage 2. Daarin is voor een aantal niet-broedvogels een nadere cijfermatige onderbouwing opgenomen. Dit betreft de niet-broedvogels welke het schor als hoogwatervluchtplaats gebruiken en waarvoor in het beheerplan Waddenzee een knelpunt in het behalen van de doelen is geconstateerd, of waarvoor een afname of onbekende trend geconstateerd is (Scholekster, Kluut, Goudplevier, Grutto, Tureluur, Zwarte ruiter en Steenloper). Hierbij wordt ingegaan op voedselbeschikbaarheid en uitwijkmogelijkheden. Verder bevat het document een toelichting op de mogelijke geluidseffecten op broedvogels van dam 6, 15 en 16 en zijn de mogelijke cumulatieve effecten in relatie tot het project Afsluitdijk en PAS maatregelen aan het schor (begrazen, maaien en afvoeren) nader beschouwd en onderbouwd.

Bijlagen

1. Samenvatting INVLOED DAMMEN RIJKSWATERSTAAT KRUIHOOGTEN HOOGWATERKERING DEN OEVER, 12 februari 2015 (Corsa: 15.0046223)
2. Aanvulling Passende beoordeling en MER Hoogwaterkering Den Oever, 6 juni 2016 (Corsa: 16.0096639)

Datum
25 mei 2016

Bijlage 1

Samenvatting INVLOED DAMMEN RIJKSWATERSTAAT KRUINHOOGTEN HOOGWATERKERING DEN OEVER, 12 februari 2015 (Corsa: 15.0046223)

Voor het dijkversterkingsproject 'Hoogwaterkering Den Oever' wordt het voorkeursalternatief momenteel uitgewerkt tot een projectontwerp. Van het aanwezige dammenstelsel maken vier dammen onderdeel uit van het voorkeursalternatief (dammen 6, 11, 15 en 16). Voor een eventuele optimalisatie van het projectontwerp is het relevant te weten wat de invloed van een eventuele verhoging van één of meer van deze dammen is op de benodigde kruinhoogten van de waterkering (Havendijk A en B). Voor dam 11 is deze invloed bekend (ARCADIS, 2013), voor dammen 6, 15 en 16 is deze invloed niet bekend. Dit rapport geeft inzicht in de invloed van verhogingen van dammen 6, 15 en 16 op de golfbrandvoorwaarden bij en de benodigde kruinhoogten van Havendijk A en Havendijk B. Bij deze studie is de planperiode 2070 gehanteerd.

In eerste instantie zijn de volgende vijf scenario's doorgerekend (golven en kruinhoogten):

- Dam 6 verhogen met 1,0 m (code D06V10).
- Dam 6 verhogen met 2,0 m (code D06V20).
- Dam 15 verhogen met 0,3 m (code D15V03).
- Dam 16 verhogen met 1,0 m (code D16V10).
- Dam 16 verhogen met 2,0 m (code D16V20).

De verhogingen van de dammen zijn vooral lokaal (ter plaatse van de dammen) effectief in het verlagen van de golfcondities. Het effect ter plaatse van de Havendijk A en B is beperkt (een verlaging van de golfhoogte H_{m0} van 0 cm tot 4 cm en een verlaging golfperiode $T_{m-1,0}$ van 0 s tot 0,2 s). Dit komt deels door de relatief grote afstand tot de dammen en deels door het haventerrein voor de Havendijk. De aanwezigheid en hoogte van het haventerrein is hierin dominant. Op het haventerrein breken de golven totdat deze in evenwicht zijn met de lokale waterdiepte 1. Als gevolg hiervan verandert de golfhoogte bij de teen van de havendijk niet of nauwelijks.

Bij een flinke ophoging van een dam kan deze ook bij ontwerpcondities boven water uitsteken en daardoor golven reflecteren. Het effect van golfreflectie bij een ophoging van dam 6 of 16, waardoor deze bij de ontwerpwaterstand boven water uitsteken, blijkt niet te leiden tot een verhoging van de golfbelasting bij de Havendijk A en B. Het verhogen van één of meer dammen of het meenemen van reflectie tegen een sterk verhoogde dam, leidt niet tot een andere maatgevende windrichting; deze blijft 330° N.

In termen van kruinhoogten volgt uit de berekeningen van de individuele damverhogingen dat:

- 1) Het individueel verhogen van de dammen 6, 15 of 16 leidt tot een (beperkte) verlaging van de benodigde kruinhoogten van Havendijk A en Havendijk B.
- 2) Het verhogen van dam 16 is het meest effectief. Een verhoging van 2,0 m is meer effectief dan een verhoging van 1,0 m. Een verhoging van 2,0 m leidt tot een kruinverlaging van Havendijk A van 0,03 m tot 0,12 m en een kruinverlaging van Havendijk B van 0,02 m tot 0,03 m.
- 3) De golven hebben een zekere afstand nodig om tot het evenwicht te komen. Indien de breedte van het haventerrein kleiner is dan deze afstand zijn de golven nog niet in evenwicht met de diepte (dieptebeperkt) en zijn kleine veranderingen in golfhoogten (als

Datum
25 mei 2016

gevolg van de verhogingen van de dammen) ter plaatse van de teen van de dijk nog mogelijk.

- 4) Het verhogen van dam 6 is alleen effectief indien de verhoging 2,0 m is. Een verhoging van 1,0 m is niet effectief; dit leidt tot een kruinverlaging van Havendijk A van 0,01 m tot 0,02 m en een kruinverlaging van Havendijk B van 0,02 m tot 0,03 m.
- 5) Het verhogen van dam 15 met 0,3 m is niet effectief; dit leidt tot een kruinverlaging van Havendijk A van maximaal 0,01 m en een kruinverlaging van Havendijk B van 0,03 m.
- 6) De grootste verlaging van de benodigde kruinhoogten treedt op bij profielen 2 t/m 3B. De reden hiervoor is dat deze profielen direct achter de monding van de haven liggen en hierdoor het meest gevoelig zijn voor wijziging van golfcondities voor de monding van de haven. De andere profielen liggen meer beschermt en zijn daarom minder gevoelig voor wijziging van de golfcondities voor de monding van de haven.

Registratienummer
16.0095200

Pagina
7 van 7

Datum
25 mei 2016

Bijlage 2

**Aanvulling Passende beoordeling en MER Hoogwaterkering Den Oever, 6 juni 2016
(Corsa: 16.0096639)**